

módszertan

JOÓ JULIANNA

KIS KANADAI MÚZEUMI KÖRKÉP

T Köztudott, hogy Kanada nem a múzeumairól, hanem csodaszép természeti adottságairól híres: hatalmas hegyeivel, tavaival, folyóival, fenyőfáival valóban olyan hatás kelt, mintha egy másik dimenzióban járnánk, ahol valóban a természet uralkodik az ember felett. Elsősorban engem is a táj meszeszerű faunája és flórája kápráztatott el, de művészettörténészként inkább az itteni múzeumi kultúra érdekelt.

a Royal British
Columbia Museum

¶ A Royal British Columbia Museumban (továbbiakban Royal BC Museum), a Csendes-óceán partvidékén fekvő gyönyörű Victoriában (Brit Columbia fővárosa) már a sorban állás közben több tucat igényes stílusú, tartalmas szóróanyag, korszerű megjelenésű irányítótábla, valamint kihelyezett tablet segítségével tájékozódhatunk a kiállításokról. A modern kiállítótérben két hölgy üdvözölt egy ízléses pult mögött, és arra buzdított, hogy fogjam meg a különböző méretű mamutfogakat – ebben a pillanatban tudtam, hogy jó helyen járok. Ez volt az úgynevezett hands-on pult, amit már korábban a British Museumban is kipróbáltam, és a budapesti Szépművészeti Múzeumban is alkalmaznak.

csaknem hétmillió
tárgyat őriznek

¶ A múzeumban már 1886 óta foglalkoznak az emberre és a természetre vonatkozó tárgyak, ismeretek gyűjtésével, védelmével, bemutatásával és közvetítésével. A Royal BC Museum állandó gyűjteménye három részből épül fel: természettudományi, modern történeti és a helyi őslakosok történetére vonatkozó anyag. A múzeum gyűjteménye meglehetősen nagy, hiszen csaknem hétmillió tárgyat őriznek. A kiállítások két szinten látogathatók: a harmadik emeleten a helyi lakosok életébe pillanthatunk be az ősember korától egészen a 21. századig, a második emeleti kiállítások pedig Kanada természeti adottságaiba nyújtanak betekintést.

¶ A múzeum állandó kiállítása oktató jellegű, erre utalnak a hands-on eszközök és a multimédiás platform. Így az anyagtapogatók, a műtárgymásolatok, az érintőképernyős eszközök, a hanganyagok, a lapozgatható kérdezz-felelek kártyák önálló ismeretszerzésre ösztönzik a látogatókat.

¶ A szövegelemek tömörök, informatívak és a külföldiek számára is könnyen befogadhatók, ami praktikus egy turistacsoportoktól hemzsegő intézményben.

¶ A programok tekintetében is tartogat meglepetést a Royal BC Museum, ahol az óvodásoktól kezdve a nyugdíjasokig minden korosztálynak nyújtanak

interpretációs lehetőséget különböző iskolai-múzeumi projektekkel, workshopokkal, szakkörökkel, előadásokkal és nyári táborral. A programok fókuszában a lokális értékek megismerése, a környezettudatosság, az interaktivitás és az esélyegyenlőség áll.

Brit Columbia
Parlamentje

¶ Brit Columbia Parlamentje nem tartozik a múzeumok közé, ennek ellenére kitérek rá, mert múzeumpedagógiai szempontból rendkívül izgalmas vezetésben volt részem. Eltekintve az épület esztétikai adottságától – amely külön tanulmányt igényelne – egy ingyenes épületsétán vettem részt, amely kezdetben hagyományosnak tűnt, mégis éreztem a dialógusra hajló formát: többször előfordult, hogy az idegenvezető kérdéseket intézett a csoporthoz, sőt az elején mindenkitől megkérdezte, hogy honnan jött, ezzel próbálta oldottabbá tenni a hivatali hangulatot. Majd megjelent a parlament építészt, Francis Mawson Rattenburyt játszó „színész” a hely szelleméhez illő 19. századi viseletben, hiszen az épület 1893 és 1897 között épült fel. Aztán kezdetét vette a living history (élő történelem)¹ módszer használata; az építész egyes szám első személyben mesélt az építés történetéről, majd beállt a közönség soraiba, gyakran szólított meg a turistákat, és olyan érzést keltett, mintha tényleg egy olyan múltbeli figura lenne, aki most itt jár közöttünk. Ezzel a módszerrel aktivizálta a közönséget és élethűen mutatta az épület építészeti sajátosságait.

[1] A living history egy élő interpretációs módszer, leginkább az angolszász területen elterjedt. A lényege, hogy az adott történelmi személy vagy személyek jelmezek segítségével egyes szám első vagy harmadik személyben, dramatikus technikával rekonstruálják az adott történelmi kort, a korra jellemző alakokat, szituációkat, tárgyakat, a mindennapi életet. Bővebb szakirodalom: Birkás Éva: Megelevenedő korszakok. In: tani-tani.info/megelevenedo_korszakok

¶ Vancouver modern felhőkarcolóival, posztmodern építészetével és élénk kulturális életével egy amerikai nagyvárosra emlékeztet a szó pozitív értelmében. Így nem meglepő az sem, hogy itt a múzeumoknak és a galériáknak is rendkívül fontos szerepet tulajdonítanak.

¶ A Museum of Vancouvert látogattam meg először, amely remekül szemlélteti a város történetét. Belépéskor itt is hatalmas, tágas tér fogadott élénk pink, kék, sárga arculattal, amely az épületen belüli kommunikációval is összhangban áll, és kifejezi a múzeum fiatalosságát, dinamizmusát. Az éppen látható *All Together Now: Vancouver Collectors & Their Worlds* (Együtt: Vancouver gyűjtői és az ő világaik) című időszaki kiállításon egy meglehetősen izgalmas és modern összeállítás fogadott, amely a kanadaiak gyűjtőszenvedélyére irányult, így láthattam játékgépeket, mesefigurákat, posztereket, ruhákat, konzervdobozokat, robotokat is.

¶ A kiállítás karaktere nagyvonalú, és a témához illően fiatalos volt. Erre utaltak a kiállítótérben elhelyezett interpretációs eszközök: a ruhákat felpróbálhattuk, a zene- és a játékgépet használhattuk, a társasjátékokat kipróbálhattuk, filmet nézhettünk, és megismerhettük a raktározási feladatokat is. Közben elgondolkodhattunk saját gyűjtőszenvedélyünkön és egy külön felületen post-itra írhattuk, hogy éppen mit gyűjtünk, majd felragaszthattuk az erre a célra kitett táblára. Láttam cédulákat képeslap-, kulcs-, telefon-, pénz- és ötletgyűjtőktől.

Museum of
Vancouver

- ¶ A múzeum állandó kiállításában a hangsúlyt a hajdani vancouveri emberek életére helyezték. A műalkotások interdiszciplináris közegben jelentek meg, rendkívül izgalmas módon: többször előfordult, hogy lehetőség adódott zenehallgatásra, tárgyak kipróbálására, felpróbálására, megérintésére is. Például beülhettem egy korabeli vancouveri fodrászszalonba, és miközben szárítottam a búra alatt a hajamat, végighallgattam a 19. századi kanadai hölgyek beszélgetését is. Korabeli lakásokban, üzletekben, mulatókban kalandozhattunk, így kis időre visszacsöppentünk a kanadai múltba. Annak ellenére, hogy ez idáig nem sok közöm volt ehhez a kultúrához, mégis a múzeumot végigjárva egyre közelebbinek éreztem ezt a világot. Izgalmas volt látni, hogy ebben a távoli tartományban is hasonló tárgyak között éltek az emberek, mint az európaiak, és ez a történelmi ismeretek tükrében – Kanada francia, majd brit gyarmat volt – korántsem meglepő.
- ¶ Kanadában csaknem egymillió tó található, ám ezek közül is az Okanaga a leghíresebb, ez olyan a kanadaiaknak, mint a magyaroknak a Balaton. Az Okanaga tónál fekszik Kelowna, amely már méltán nevezhető tipikus kanadai városnak. Korábban indiánok éltek itt, és élnek mind a mai napig is a település szélén. Rengeteg a többemeletes szálloda, hiszen a város síparadicsom is egyben, hatalmas utcái cowboykocsmáktól hemzsegnek: olyan a hangulata, mintha Quentin Tarantino kulisszái között járnánk.

*Az anyagtapogatók, a műtárgymásolatok,
az érintőképernyős eszközök, a hanganyagok,
a lapozgatható kérdezz-felelek kártyák önálló
ismeretszerzésre ösztönzik a látogatókat.*

a kelownai
Okanaga Heritage
Museum

- ¶ Kanadában a természeti adottságok iránti tisztelet és az örökségvédelem rendkívül fontos szerepet játszik, így számos ilyen jellegű intézmény működik. Kitűnő példa erre a kelownai Okanaga Heritage Museum. Ez a múzeum a terület és a gyűjteményét tekintve is igazán kicsi, mindössze kétszáz négyzetméter, akkora, mint egy nagyobb pesti lakás. A múzeum szakemberei rendkívül izgalmas módon idézik fel ebben az intézményben a kanadai őshonos állatok és az indiánok életét.
- ¶ Amikor belépünk a múzeumba, inkább olyan érzésünk van, mintha egy kisebb könyvtárba érkeztünk volna. Egy rendkívül kedves indián hölgy várja sötétbarna íróasztal mögött a látogatókat, mellette egy hatalmas, kitömött grizzly medve, majd egyből egy születésnap gyermekrendezvénybe csöppenünk.

A gyerekcsoport és a kiállítás oktató jellege is a múzeumpedagógia hangsúlyos jelenlétére utal, például a műtárgyakat is a gyermekek szemmagasságához pozicionálják. Számtalan ötletes interpretációs eszközt el tudtak helyezni egy ilyen kicsi térben a múzeum szakemberei, mint például a kocka formájú, kinyitható Vancouver Island Marmot Mini-Museum nevet viselő oktató játék, amellyel a múzeum zoológiai kurátora mutatja be a látogatóknak a kagylók fajtáit, szaporodását, táplálkozását.

*Belépéskor hatalmas, tágas tér fogadott élénk pink,
kék, sárga arculattal, amely az épületen belüli
kommunikációval is összhangban áll, és kifejezi
a múzeum fiatalosságát, dinamizmusát.*

Kelowna Art
Gallery

- ¶ Egy másik állomásnál a múzeumba érkező gyermekcsoportoknak szerepjáték eljátszására nyújtanak lehetőséget egy korabeli kereskedő rekonstruált házában felpróbálható kiegészítőkkal, térképpel és forgatókönyvvel. Majd bemehetünk egy hatalmas indián sátorba is, ebben multimédiás eszköz segítségével indián muzsikát hallgathatunk, és táncot járhatunk a kihelyezett pódiumon.
- ¶ Utolsó helyszínünk a Kelowna Art Gallery. A galéria előcsarnokában lévő fogadópult virágcsokrával és vizeskancsójával inkább egy szálloda recepciós pultjára emlékeztet, mint egy múzeumra. Rendkívül izgalmas és témáját tekintve aktuális kiállítás fogad, amelynek alapkérdése, hogy milyen érzés lehet mexikói lakosként Kanadában dolgozni. Ennek keretében különböző, Mexikóból jött emberek világába nyerünk betekintést, fotókon, lakásrekonstrukciókon, dokumentumfilmekben és hanganyagokon keresztül. A kiállítás eléri a célját, hiszen teljes mértékben átérezzük az idegen kultúrában élő emberek nehézkes helyzetét. Végül a kiállítás kurátora szólít meg minket, és felteszi azt a kérdést, hogy ha egy évig egy másik országban kellene dolgoznunk, akkor mi hiányozna a leginkább. Valóban érdemes ezen elgondolkozni és rájönni, hogy nehéz bizonyos dolgoktól és emberektől elszakadni, ezért is érdemes mások iránt empátiát gyakorolni, hiszen nem tudjuk, hogy honnan jöttek, mit hoznak és mit visznek magukkal...
- ¶ Annak ellenére, hogy a fenti bemutató korántsem teljes, talán érzékelteti, hogy Kanadában is fontos szerepet játszik a múzeum oktató jellege, hiszen a kiállításokat különböző eszközökkel és programokkal mindenki számára elérhetővé teszik. Johann Joachim Winckelmann szavaival: „Valamennyi művészetnek kettős végcélja van: szórakoztasson és oktasson.”